

ANTS RAADVERE

KUIDAS

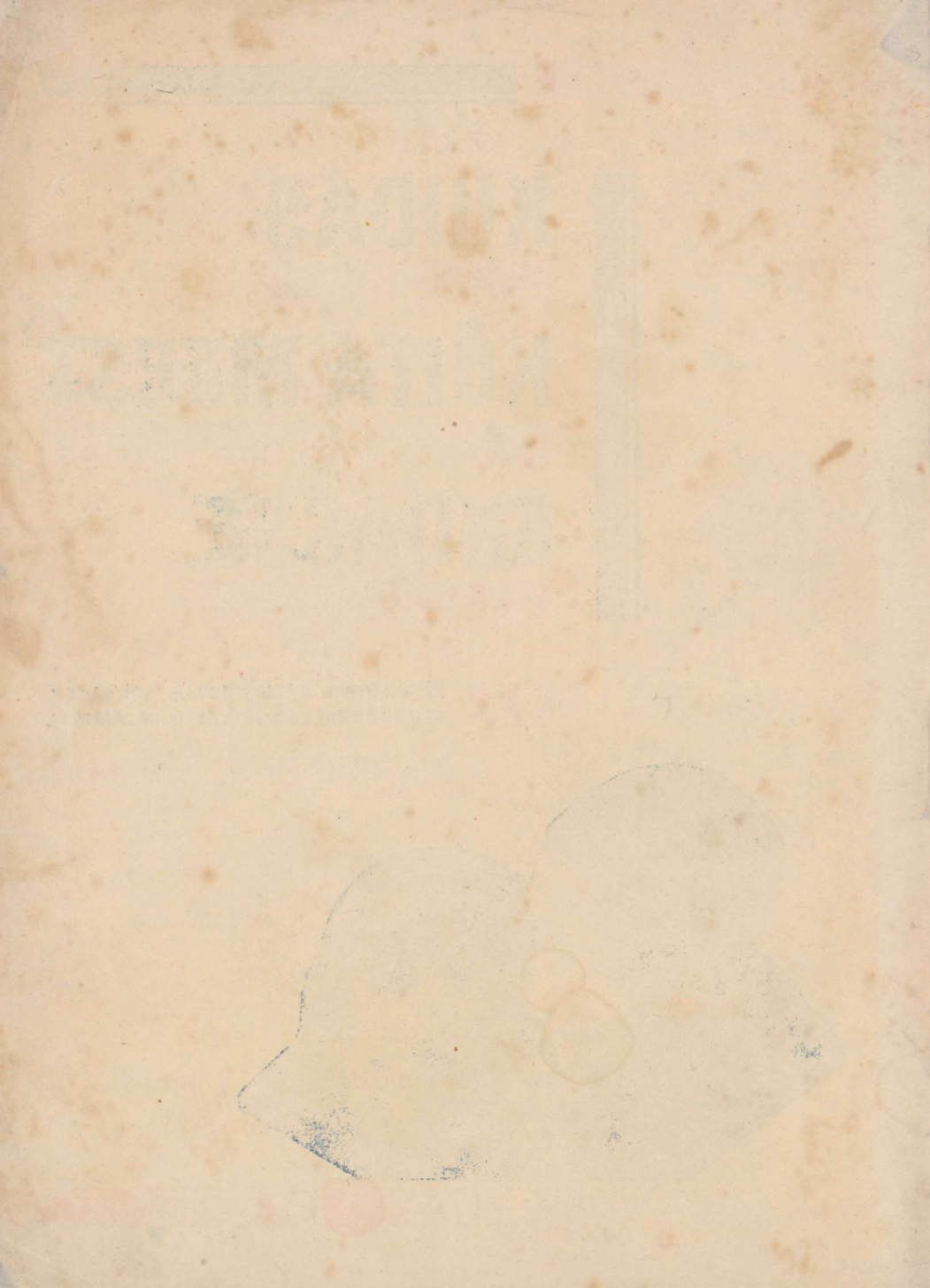
KÖITA MEEST

ENDASSE

IGALE NAISELE NÄPUNÄITEID ARMASTUSVAHEKORDADES,
PEREKONNAELUS JA SELLE RAJAMISEL

RAASUKE ARMASTUST

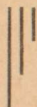
ANTS RAADVERE

KUIDAS KÖITA MEEST ENDASSE

IGALE NAISELE

NÄPUNÄITEID ARMASTUS-
VAHEKORDADES, PERE-
KONNAELUS JA SELLE
RAJAMISEL

**RAASUKE
ARMASTUST**

ARN. MÄE KIRJASTUS, TARTUS

Sisukord

Saateks	lhk. 3
-------------------	--------

I

1. Üksikpõli	” 5
2. Missugust meest	” 6
3. Millega meeldida	” 7
a) Missugune olla. b) Missugune mitte olla.	
4. Abinõud	” 10
5. Kes meeldib	” 12
6. Keda kositakse	” 14
7. Abielu	” 15
8. Endised austajad ,	” 18
9. Truudus	” 18
10. Meeste nõudeid, arvamisi	” 19
11. Meeste iseärasusi	” 20
12. Naiste õigustatud nõudeid	” 21
13. Tähepanekuid ja tarkussõnu	” 22

II

1. Armastus	” 25
-----------------------	------

Saateks.

Tahetakse meest enesesse kõita või enesele võita, on eeltingimuseks: sa pead mehele millegagi meeldima. Et mehele meeldib aga see naine, kes mõistab talitada tema tahtmiste ja soovide järele, siis ongi käesolevas näidatud peamiselt meeste nõudeile, soovidele, arvamistele, iseärasustele ja meessoo instinktidele — naistega aga juteldud sellest, kuidas ohverdada end, missugune olla ja missugune mitte olla, et äratada mehes meeldivust. Meeldid sa mehele, siis on ta sulle ikka hää ja see tähendab sama, et oled kõitnud mehe endasse.

Elu ise tõendab üsna sagedail juhuseil, et mees on küll naise pea, aga naine on mehe kael — ja kael pöörab pea sinna kuhu tema tahab.

Paljudki naistest ei usu aga siiski, et meest oleks võimalik oma tahtmiste järele seada.

Kui nüüd loetakse: »Kuidas kõita meest endasse« — siis kaheldakse, kas on see naisel üldse võimalik, kas on tegemist nõidusliku väega või leitakse lõpuks, et on räägitud ülejõu käivast eneseohverdamisest. Kuid nagu veel näete, ei üht ega teist — osaliselt aga siiski mõlemaid. Kõik on sündinud inimliku võimuvalla piires, elutõe, loomusunni ja kogemus-tähelpanekute kohaselt.

Kui käesolevas näidatud meeldivuse alused ja tingimused naise mina maksmapanemiseks mehe kõrval, näivad praegusel üheõigisluse ajajärgul võib-olla paljuile ülejõu käivatena, mitteinimlikkudena, naist mehe ees alandavaina, siis teadke, et need tingimused on siiski kaudseks relvaks võidule pääsemisel. Kui ema tahab vaigistada nutjat last, siis ei tee ta seda riuga ja valju-

sega, vaid emaliku õrnuse ja häälitsemisega. Sama õrnuse ja hellusega võidab arusaaja naine ka oma riiaka mehe jonnakuse. Sellep. ärge võtke järgnevaid meeste nõudmisi ja naiste kohustusi mitte kui alandlikusele maanitsevaid õpetusi, vaid kui meeste nõrkuste paljastamist teadmiseks teile, naised, selleks et võiksite hingelaadilt tunda oma lähemat sõpra ja neid eeldusi mis viiksid sind su sõbraga, mehega-abikaasaga kui armastajaga elu tasastele teedele.

Kui leiate, et neis nõudmistes on mindud liiale, sest nad on tõesti sel määral rasked täita — ja kui tunnete et siin ei ole käidud inimlikkude õiguste ja kohustuste keskteed, siis rahustage end! — Ka mina ei saa päri olla paljugagi siin järgnevast.

Selles näidatud meeldivuse alused ja faktid milles peituvad naise nõidusliku jõu juured mehe meelevalla pidurdamisel — on ühed ja samad nii vallalistele kui abielulistelegi. Erinevuse figureerimine ei vääri allakriipsutamist, kuna ta on võrratult väike.

Konspektiivne käsitlusviis on laia ainevälja surunud kitsasse kaustasse, et lugejail ei tarvitseks hulkuda mööda piiritult-avaraid fantaasia välju enne kui jõuda selle ni mis oluliselt tähtis. Meil ei ole selleks raha, et osta ilusate sõnadega pikaksvenitatuid mõtteid ega ka aega, et otsida puistatud sasi seast tera. Einetajal olgu hammustada valmisküpsetatud leiba ja lugejal teose tuuma.

A. R.

I.

1. Üksikpöli.

»Ma olen vaimustatud neist naistest kes eelistavad vanapiiga-põlve, sest parem on naistel elada üksi, kas või tuhat aastat, kui elada üks aasta koos halva mehega« — nii lausub üks paremaid mõtlejaist. Kui hirmutatakse veel, et pulmameis olla osa kadunud paradiisist — ja sellele lisaks laulab vanasõna: »vanatüdruk saab taeva, kuldkee kaela«, siis võib kergeusklik veenduda üksikpõlve paradiislikkusest. Tõelikult ei ole üksikelus püüdmistel ja töötamistel, ainult enese kasuks, mitte seda mõnutunnet, mida võid tunda elades abielumehena või naisena, kahekesi sõpradena koos kui pääsupaar, ohverdades end ja kogu oma tööd oma armastatud elukaaslase ja väikeste järehtulijate-mudilaste kasuks.

»Nii mõnigi lootis abielust paradiisi, aga leidis põrgu eest«, ütles Balzac — aga ega see meid ometi heiduta, kuigi ka elu tormab seda tõendama. Pealegi väga paljuil korral on »mehe rusikas magusam kui mee lusikas« — vanarahva tähelepanekute järele.

Aga ma ei tahaks ühtki neidu ohverdada kurja mehe sülle, kui see ka minu võimuses seisaks. Koguni vastupidiselt. Teadlik olles sellest, kui palju naiste põhjendatud pisaraid, kurbe ohkeid ja muresid on saanud meil abieludes igapäiseiks nähtusiks, kus puudulikult arenenud ja enese üle mitte valitseda-mõistja mees on selle põhjustajaks — olen järgnevais ridades püüdnud paljastada mehe iseloomupäraseid nõrgemaid jooni — ja äramärkida teesid, mida mööda oleks naistel võimalik läheneda mehe tõsisele isikule, temast õige ettekujutuse saamiseks. Pidage meeles — mehele minnes võib-olla leiate enesele elukaaslaski ka »hundi lamba naha sees« — kuid ka see ei ole kohutav; igal juhul mehele! »Ei ole hää, et inimene üksi on«. Ka naisperes on nõrku iseloomu samuti kui meeste seas — ja kui narrisi ei tuleks turule, jääks halb kaup ostmata. Normaalses oludes, kõik mehele! Ei saa ometi kurta: »ei leia kohast«. Pole ometi nii vildakat potti, millele ei passiks ükski kaas. Küsimuseks jääks ainult missugust meest?

2. Missugust meest.

Selle küsimuse juures võivad arvamised vägagi lahku minna, igaühe isiklise maitse kohaselt, kuid elult ja tuntud elutarkadelt mõtteteadlasilt ettekirjutatuid ja üldiselt tunnustatuid nõudeid-arvamisi, lubage esitada järgmisi.

Dr. V. Hagen ütleb, et ei ole võimalik luua konkreetset, kindlate joontega mehe või naise tüüpi, eeskujut, keda võiks kosida. Kahtlematult on aga inimesi kes selleks ei sobi: need on naised, kes ei armasta lapsi ja mehed, kelle vahekord naisega ei tõuse kõrgemale loomalikusest.

Ei ole soovitav samast iseloomuliigist, ühesuguste kalduvustega isikute abielu. Sügavam ja sisukam on abielu kahe inimese vahel erinevast iseloomuliigist. Omas aluses peavad aga olema abikaasad ühesugused. Elule ja abielule põhjanev eeskujut peab olema ühesugune. Mõistuse põhjendusi, lisab prof. dr. H. C. Holle, tuleb arvesse võtta ainult selles mõttes, kellega ei võiks abielluda. Ja ainult neid vigu, mis otsustavalt tähtsad on, samuti tõu kui isiku õnnele, sest meil kõigil on vigu (mis kooselu vahest huvitavamakski teevad).

Üldiselt valida samalt tasapinnalt, kuhu kuulud ise.

»Vaadake ja proovige kas teie tulevasel mehel on majapidamise oskust. Ei ole tähtis raha ja rikkus, vaid vahva käsi, armastav süda, majapidamise osavus, usk ja lootus tulevikku — nendega murtakse läbi kas või mägedest« — ütleb Vilho Reima.

Ära talita nõnda, et hiljem jääd kurtma: »mu mees on lõbus, elav, veidi kergemeelne, veidi ka julm; ta on võimetu pidama sügavat sõprust, tal ei jatku püsivust kaua aega olla ühe päralt.« Armastusest üksi on abieluks vähe; tuleb enesele selgeks teha, kas abikaasa kannatab välja ja on küllaltki tugev kestva abielukoorma kandmiseks. Mees olgu: »töömees, selgesilmaline, väsimata, tüdimata, kindla eesmärgiga, kõikumata, arusaaja, andeksandja, truu sõber ja aitaja, helduse ja hoole jagaja, õiglane, kasvataja, rahulik, tark ja armastaja«.

Lucie Böhm-Däniker annab teile nõu: »mine mehele sellele, kes austab naist ja peab temast lugu. Kes sind kaitseb ja kes seisab kindla müürina sinu ja lahtise elumõllu vahel. Kes on kange, kuid ka järelandlik, karm aga aus, kes naiste hulgas vaikib, hädaohus ja meeste-vaielustes aga julge on, kes on nõuandjana tark ja lauasalandlik — ja kõige oma mehisuse juures võib sinuga kahekesi olles muutuda lapseks«.

Nii mõningaid mõtteid, mis püüavad piiritleda enam-vähem ideaalset mehe tüüpi. Et tänapäev aga mehi üldiselt vähem on kui naisi, seda vähem veel ideaalseid mehi, siis on kindel, et siin soovitatud omadustega mehi ei jatku kuigi palju. Sellepärast tulevad mängu võtta ka »vigadega« mehed, kes selleks vähegi kõlbavad ja alata elurada ikka kahekesi. Parem lahja laudas, kui lihav metsas. Ja naistele on küllalt antud tarkust ja osavust, võib öelda nõiduslikkugi kunsti oma mehe viigade kõrvaldamiseks. Sellest hiljemalt. Ei ole ju enam imeasi, et sulanepoiss kosib talutütre või sepasell — sekretäri preili. Kui oled mõistnud meeldida, võita usaldust ja armastust, siis oldakse kõigega rahul. »Armastus on elu ülem õis, tema side kõige kõvem köis.«

3. Millega meeldida.

A. Missugune olla.

Kui soovitakse end kõitvalt mõjuvaks teha teise isiku suhtes, on tarvis temale meeldida ja tema meelepärane olla. Meeldivuse aluseks on: hingeline soojus, truusüdamlik hellus, armsus ja headus. Neile lisandub veel terve rida teisigi argumente, mis on ühiselul, heatahtliku suhtumise juures tingimatult nõuetavad ja milleta ei saa olla õnnelik ükski kooselu ja ilma milleta ei alatagi koosolu. Sellep. kui tahad enesele meest leida, kes ei jääks ainult »suksutajaks«, vaid kes sinuga purjetaks tingimatult abielusadamasse — ja kui tahad, et ta siis ka juba sinu mehena, sind kui abikaasat austaks, hoiaks, hindaks ja armastaks, siis püüa alistuda järgnevaile nõudeile-soovidele.

Tähtis naise vourus seisab puhtusearmastuses, mitte küll selles, et lased teenijail pörandaid küürida, pesunaisel pesu pesta jne., vaid selles, et sa ka ise kõike seda mõistaksid ja tahaksid ära teha: ole puhas ja hoolas. Ole terve ja ergas! Osutub su tervisline seisukord siiski mitterahuldavaks, siis püüa näidata, et sa valmis oled ka läbi häda omi kohuseid täitma. Kui su mees siis, teadlik olles seisukorrast ja nähes su püüdmisi, ei kingi sulle kui kohusetruule ja hoolsale naisele selle tasuks oma sajakordset hellust ja ei vii sind suudeldes puhkevoodisse — siis polegi sul meest! Sina oleksid sellega aga tõendanud, et armastad kogu oma kodu mitte sõnaga ja sulega, vaid tõega ja teoga. On sul tervis, siis ole ikka töökas; töö on rikkuse alus, linnas, lossis ja talus. Varja

kõike ebameeldivat, kuid tunne ka tõtt. Tõe äratundmine on tarkuse hakatus. Ole leplik, ära vihasta! Ole igapäev uus (riietuses, kõnelusis, toidus jne.). Tahad sa suureks saada, siis ole algul väike, sest õiglane alandus on iluduse kroon. Omas kodus kiirga rõõmu ja soojust igasse külge. Ole usaldatav! — usaldus äratab usaldust. Ole usin ja hoolas! — usinus ja hoolsus on kallimeelsuse ning ausa inimese tundemärkideks. Ole õiglane! Tunne oma meest ja mõista end sääda ka tema järele. Ole alandlik ja tasane, sest tasadus on naise osa, tarkus mehe osa. Tasane kostmine vaigistab viha. Tasane käib targu, madal märgu ning madal saab enne maasika maast, kui kõrge tähe taevast. Tunnista oma eksimusi ja kahetse, sest kahetsemine ja süü ülestunnistamine ei ole nõrkuse, vaid paremuse poole püüdmise tundemärk. Ole kannatlik: üks gramm kannatust on enam väärt kui üks kilogramm mõistust. Pigista hambad kokku ja kannata, on hää nõu, kuid tee suu tänamiseks lahti — veel parem nõu. Kes ei mõista kannatada, see ei mõista ka elada, ütleb Buast. Kes kibedat kannatab, see magusat maitseb. Ole alati kokkuhoidlik! Mees kogugu tööga, naine kokkuhoiuga. Ei ole see õnnelik, kes palju palka saab, vaid see kes vähe tarvitab. Ole avalik! Kui tahad, et su mees end sinu kõrval õnnelikuna tunneks, siis ole avalik. Salalik olek ei tasu end; vähe on mis jääb avalikuse ette tulemata: süül on oma tehtud tiivad, mis ta valge ette viivad. Ole jäädavalt truu! — »See kes truudust maha tal- lab, ennast alla hauda kallab — kes aga truu ja õiglane, sel alati on kevade.« Mõista sääda end ka mehe järele ja tunne igas asjas parajust. Ole lõbus ja mõista olla kurb! — parajast kurvastusest tuntakse haljemat südant ja armastust, üleliigsest aga mõistuse puudust. Ära unusta, et »häbenemine ei teota tütarlast.«

Juhan Liiv: Kes meeldida tahab, peab roomama,
 »jah« üteldes »ei« peab mõtlema,
 mis teine tahab peab tegema,
 peab ahelaid kandma ja — tänama!

Peab kandma lõpmata palju veel.
 Peab tundma, kuidas tal murdub meel,
 peab kumardama kulla eel,
 peab nuttes naeratama veel.

B. Missugune mitte olla.

Ei maksa näidata, ega avalikusele paista lasta, et oma ülisuure tujuka tundelikusega sageli oma austajaid

vahetad. Kuigi sellest ei saa järeldada prostitutsiooni, sest võib vägagi selge olla, et sa pole oma ihasid ohverdanud materjaalsetele kasudele — mõjub see meestele — eemaletõukavalt. Nad ei või ometi läbinägiaks olla, kui palju oled enesest kellegile ohverdanud, tekib kahtlus; neile mõjuvad su kahwatanud huuled, kui imetud sidruni lestad ja meelde tuleb alati: »must ei jäta moodu«. Kardetakse, et sa seda jätkad abielus olleski.

Ara näita, et sa oled jõuline kui hobune või masin; see on mehe omadus.

Ara tarvita meestele omakssaanud kõnekäände.

Ja kui sind jälle omal neljanädalisel ringkäigul külastab menstratsioon, siis hoidu ometi seda näitamast mehe silmale! Kui sa oled väljapannud oma viimase salapärasuse, siis pole sa ka enam huvitav.

»Ajaloolise tõsiasi jana teadke ka seda, et mees on perekonna pea kõiges, mis puutub võitlemisse olemasolu eest. Sellepärastei tohi naine olla mehest üle, ei majandusliselt, kehaliselt ega vaimliselt« — nii nagu arvab dr. J. Kleeberg.

Igal juhul hoiduge salgamiste ja salaliku oleku eest. Salalikkus on kurjem vaenlane, mis ei too majja ainult ühekordset tüli, vaid kui ta on juba tulnud, siis viib ta enesega ühes ka senini valitsenud üksteise usalduse. »Häda teile salalikud, sest teie olete lubjatud haudade sarnased, mis väliselt nägusad, aga seest täis surnute liud ja rooja« (ap. teg. r. 23, 3).

Ara räägi oma mehe püüdeid ega nõrkusi teistele; sellega kaotaksid tema usalduse ja austuse. »Iseenešele teeb põrsas kahju, kui ta küna ümber lükkab.« Ara tapa aknaruudul sõrmega kärbest, ega astu putukale peale, sellega näitaksid südametut olekut. Ara ole tuim ega ükskõikne mehe armastusväljenduste vastu. Ara naera kui sind suudeldakse — sellega näitaksid ükskõiksust, külmust, pinnapealsust ja mõistmatut olekut. Ara vihasta ega mine ägedaks. Ara võta sülekoera voodisse. Ara ole kitsi kingitusi tegemast omale väljavalitule. Ara näita, et sa meest ainult ihaldad, vaid ei sa teda ka armastad. Ara valeta! — vale on häbiplakk inimese küljes. Kes kord valetanud, seda ei usta enam; kes kõverust külvab, see viletsust lõikab. Ara aja üleliigset ilu ega uhkust taga — iluga ei keedeta leent ega karvaga kapsaid. Ara käi lohaka riides, et hilp ees ei lööks talukat taga surnuks. Kus naine narakas, seal ka lastel kaltsud kaelas.

Naine ärgu naergu naist, tüdruk ärgu teotagu teist!

4. Abinõud.

Alles hilja kurtis mulle 24 a. neiu: »Ma ei saa aru, mis peaks mul küll viga olema, et keegi mind ei taha, õigemini — ära ei võta. Näolapp on kenakene, tervist ja tublidust küllalt, temperamenti omajagu — aga mehele ei saa! Suksutajaid, neid leidub, aga päitseid pähe panna ei taha keegi!«

Ja nii mõtlevad, arutlevad võib-olla mitmedki naised, neiid-noorukesedki.

Siis ei ole ka ülekohus, kui siin nende naiste huvides püüame leida põhjust, milles see viga seisab ja leida rohtu sellele tõvele. Meie eesmärgiks peab muuseas ometi abielu olema ja sinna sadamasse omi õdesid, vendasid juhtida, peaks olema kõikide kohus.

On olemas üks lihtne seadus meie hingeelus, et iga mõte, mida küllalt kaua mõeldakse, pääaju liigutusnärvide süsteemi ilmub ja teoks saab. Mõte on ikka teo sünnitaja. Seda pidage meeles ka siis kui sõuate hulgu-merel, kus teid piinab igatsetuim soov: jõuda kord abieluranda. Eesmärgile jõudmiseks on tarvis ainult kaks sammu: 1) õigel ajal siht üles seada ja 2) vahetpidamata püüda.

Harilik nähe on, et mehele-saada-tahtjad neiid ikka mitu kosjakandidaati enesele on väljavalinud. Ühel ja samal ajal sõbrutsetakse mitmega — kuigi, noh niisama, pealiskaudu. Öeldakse, et tagavara peab ka ikka olema; kui mõnega äpardub, on jälle teist võtta. Ja sihti ei sea enesele keegi silmade ette! Ometi ei või olla kellegi neiu siht saada kord mitme mehe naiseks?! Vaevalt see teostukski. Seda on juba eelpool aga tähendatud, kuidas mehed harilikult niisuguse mehele-tahtja neiu peale — kelle järele terve kupatus poisse tormab — vaatavad.

Kui tahad end mitmele mehele ühe suutasa ära jagada, siis on selge, et sa ühegi nende ees ei jõua end näidata tervikuna omas armastusväärses jõukülluses. Kõigile on saanud sinust siis ainult raasuke, sa oled lahja kõigi ees. »Ja lahjale loomale, pane ei päitseid pähe« — räägib setu-rahva suu.

Eesmärgiks olgu ainult üks mees korraga ja seda tuleb püüda mitte pealiskaudsusega ja kavalusega, vaid kõige oma hinge ja andumusega, väsimata ja vahetpidamata armastusega, kõige oma nõidusliku võluvusega. Küll siis elusaladuste koor sulab ja õige armastus, õnn ning tõsine, jäädav rõõm, vaatab sulle naeratavas paradiisilikus ilus vastu ja hüüab: — sina mu jäädav arm!

Kui oled jõudnud parajasse ikka, siis külasta olen-
guid, tantsupidusid, peoõhtuid ja liigu noorte seltskonnas.
Kõik need olengud olgu aga omalt kohalt ja seltskonnalt
selleks avalikult väärseks tunnustatud. Kui tahad lugu-
peetud olla, siis hoidu n. n. »punkreist«. Viisakaid tut-
vumis- ja ajaviite kohti on meil isegi küllalt: omad kodud,
teatrid, seltsimajad, kinod, tantsusaalid, igasugused
kultuurorganisatsioonid jne.

Tormata ei maksa. Kõige sügavamad tunded kas-
vavad hingesse aegamööda, järkjärgult. Sageli näeme,
et inimesed võidavad armastuse just oma püsiva ja alla-
heitliku meelekindlusega. Liig tulisena põletad. Tuhk
jääb tulest järele. Hoidu äkiliste abielude eest. Jakob
ootas seitse aastat Raheli pärast. Armastuses ole rahu-
lik, väliselt jääne, südames kanna elujõudu.

Täida nõudeid: ole töökas ja ole ilus — ühemõõduliselt.

Mehele minnes ära nõua üheõiguslust — see jäta
hiljemaks. Üheõiguslust nõudjad mehelikud naised on
lapsiarmastaja mehe hingele samasugused sõbrad kui
külmanud surnukehad.

Kui tahad meest võita, siis ära anna mõista, et nõuad
omalt tulevaselt neid omadusi, mis tunded temal just
puuduvad. Kes ei pea lauluviit, sellelt ära nõua; et ta
laulaks sulle serenaadi. Näita et sa põhjendatult ainult teda,
ka ühes kogu tema puudustega, oma paremaks pead.

Ei tee paha kui kallima juurest lahkudes veereks
paar pisarat. Sellega näitaksid hellahingelisust, tõsist
ja sügavat kiindumust. Need pisarad ei ole ja ei jää
mitte valupisaraiks; nad on rõõmupisarad, millest nõi-
duslikes värves vastupeegelgub õnneilma koit.

Ajalehe kuulutuste kaudu ei maksa õnne otsida.
Kuulutajad on pea terves enamuses elus eksijad ja koge-
nenud kelmid — »aniks« vedajad petised. »Pista oma
käsi läbi puuri trellide ja silita Ida-India mao selga.
Pista oma käsi Numeedia lõvi kurku ja katsu kas ta ham-
mustab. Need on hädaohutumad ja paremad lõbustused
kui abielukuulutustele vastamised« — ütleb Vilho Reima.

Intiim armastus suudlusteta on ettekujutamatu. Ta-
had olla armastatud, siis mõista suudelda, kuigi see nii
lihtne on. Näi kodusena selles ja ära anna märku takti-
vaesusest. Puine ja rahulik olek ei ole kõitev. Kui sind
suudeldakse, näita et see mõjuvalt käis läbi su südame.
Iialgi ära naera, kui sind suudeldakse! Kui oled huuli
värvinud maskipeole, tänavale või ka teatrisse mineku

jaoks, ei panda pahaks — ialgi aga ära määri suudeldes punaseks oma austaja nägu. Igas mehes mõjub su värvitud huul eemaletõukavalt, kui tegemist on armuvahekorraga. Tahaksin sind, su huuli, aga mitte mürgist värvi suudelda!

Ara unusta, et mees omalt instinktilt on loodud vaatlema sind läbi ihaldamisprisma. Ta tahaks näha, et su täiuslikud vormid kiirgaksid suguiha soojust, mille läbi paistad temale ta paleusliku meelitajana, kõigi taryisminevate voorustega kaunistatud Veenusena. Ära kaldu eemale omast naiselikkusest ega lase lõhkuda mehelikul joonel oma õrna kehaehituse lapselikku pehmust. Ära unusta, et ümber su keskkeha on paelunud nõiduslik vöö, mis koos padipehmete vormidega ja suguliselt saledate liikmetega, suguliselt võlub sind-ihaldaja mehe armastajat meelt.

*

»Naistel olgu julge meel valmisolekuks ja äraootamiseks.«

Ricardo Huch

5. Kes meeldib.

Meeldida võib mitmeski mõttes. Võidakse meeldida ja meeldiv olla silmale, lihtsalt vaatamiseks, meeldida ainult »ühe öö armastuse« jaoks või meeldida kaaskodanikule ka tema mõistuse arusaamise kohaselt jne. Tahe-takse meeldida flirtimise ja »üheks vaid ööks« — peagi jälle puruneva armastuse jaoks, siis on küllalt kui mõistad näidelda oma elavate, säravalt-mänglevate, mustaks kar-niisitud silmega. On küllalt, kui su floor-marlene kleit kukuks meeldivalt paisutatud puusale, kui ei pigistaks rindasihoidja talje. Jatkub kui omad ka kutsuva naeratus, paenduva shestika, väledad rütmilised jalad, et teeselda, kui ollakse jõutud armu-hiide, »surevat luike«.

Niisugust meeldivust poleks ma tahtnud aga mitte eriliselt allakriipsutada, kui tal ei oleks seda suurt, nii magusalt mõjuvat, hingekõitvat, haaravaid värinaid ja iharat meelt mõjutavat jõudu, mis köidab iga mehe meelt. Jääb tõsiasiaks ometi, et suguliselt mõjuvad paisutatud, naiselikud vormid: teie rindade ümarikus, puusade kutsuv nõtkuvus ja õrn lapselik naeratus on nõiduslikuks külge-tõmbe jõuks ja meeste meele sidujaks, tihtigi ka nende kaine mõistuse ja arusaamise segaminipaiskajaks jõuks.

Oled õnnelik, kui suudad jääda paleusliku ettekujuti-sena mehe südamesse, kui omad peene instinkti, mille abil võid ära mõista mehe vähemaidki soove ja seista kogu oma naissoolise iseloomu atribuutidega ilupaleuse

täiusliku kenastusena mehe kõrval, nõiduslikuks partneriks armastuse magusas mängus. See omadus jätkaks tähelepanemata mõnedki nõuded, mis ülesloetud »millega meeldida« all ja mis küllaltki rasked oleks täita kui su võlvus ei looks tugevat ja kirglikku armastust. Sest kui meie armastus on suur — on teise vead väiksed. Ja mis siis viga meeldida, kui vigu näha polegl!

Kui aga soovite saada kellelegi ka tõsiseks naiseks, siis otsustate valesti, kui arvate, et mees teie kosimisel üldse ei arutle, kas teie kõigi oma, silmale ja südamele magusa võlu kõrval, ka midagi mõistusepärist omate: kas on teil tahtmist ja oskust majapidamise korraldustöis, omate lastearmastust, kas mõistate üldse elu tõsiselt kriitilistel silmapilkudel. Kui tahate, et arm oleks jäädav, vahekord jäädavalt kõitev, siis tuleb kõigi oma magusate võlvuste kõrval mõista pakkuda midagi ka mehe mõistusele. Rootsi luuletaja Almquist tõendas 1830. a.: »ainult see naine, kes rõõmsal meel ja usinal käel muretseda püüab, mida elus tarvis on, teeb võimalikuks omal mehel tunnistada — mind armastatakse.«

Et eneses meeldivust äratada, ja tõsist meeldivust, mis viiks teid elu tasastele teedele, on hää kui püüate käia araablaste järgmiste õpetussõnade järele:

Kui soovid, et mees sinu teenija oleks, siis ole sina temale orjaks. Ole vähega rahul ja kannata hoolt, et sinust halba ei märgata. Pane tähele, mida tema silmad näha sooviksid. Kanna hoolt tema toidu eest ja valva ta une üle, sest uneta olek toob paha tuju ja rahutu meele. Hoolitse ta varanduse eest ja ole ta sugulaste vastu lahke. Tema saladuste hoidmiseks ole tumm. Tema naer ja rõõmustus olgu ka sinule naeruks ja rõõmuks, tema kurvastus ja nutt sinule kurvastuseks ja nutuks. Hoiemale edvistajate naiste hulgast ja ära raiska aega luuletatud romaanide lugemisega. Hoidu pidude ja külaskäikude himu eest; häda sellele, kellel võõras koht rohkem meeldib kui oma kodu. Ära anna mehele mõista, et ta sinu läbi rikkaks on saanud. Kingi temale oma täielik usaldus ja püüa end temale usaldusväärseks teha.

Voorus, viisakus, vaikne olek, usinus — olgu mõrsja omadus.

Käies nende õpetussõnade järele võite kindlad olla, et meeldite mehele ka siis, kui puudub kutsuv näokuju ja sädelev silm; kui vast pisut puiseks on jäänud nõtkuv

puusade plastilikkus ja kui on kainenemas noorustuli, tormamine ja temperament.

Armsaim on aga see naine, kes omab üht kui teist; kes mõistab rahuldada mehe mõistuslikke nõudeid ja kes mõistab teda võluda ka looduse poolt kaasaantud ja sisendatud naiselik-nõiduslike võluvuste salapärasustega.

6. Keda kositakse.

Igal ajal on oma põhjus; loomulik et seda peab olema ka siis kosimisel. Õigemini ma tahtsin end väljendada nõnda, et kui soovitakse kositud saada, siis pead olema selleks ise põhjusi andnud. Loodad kavaleerist meest saada, siis pead olema selleks kaaluvaid põhjusi andnud. Lootus ilma põhjusetu on kui põhjata vaat, sabata ani, tallata king, ilma terata nuga. Roosi Rumal hakkab maja ehitades ikka katusest peale, kuna majal ometi vundament all peaks olema.

Kui usud nüüd, et oled end kallimal suudelda lasknud, end armastada ja oled end temale armsaks objektiks teinud — õigemini, end vahendiks teinud, et võidakse lihtsalt kusagil ja kellegagi ületuksuvat armukirge taltsutada, — siis see ei ole veel põhjuse andmine kosimiseks. Sind võidakse vägagi kuumalt rinnale suruda, selle juures kosimise mõttest hoopis kaugel seistes. Kui juba naist võetakse, siis seda mitte üksi suudluste ja seaduslikult õigustatud armatsemise võimaluste loomiseks, vaid hoopis elu tõsisemate sihtide taotlemiseks. Ainult armastuse pärast, selle joovastuses, võib ablellu kukkuda mõni üksik kergemeelne noormees-poisike, kellel olid tundmatud armu ilma nõiduslikult pimestavad ihad ja keda võisite teie esimesena rahuldada. Kui sind iseseisev elukogenenud mees mõtleb kosida, siis püüab ta tähelepanelikumalt jälgida sinu häid kui ka halbu külgi. Hoidu siis avalikult näitamast kõike, mis on selle juures põlatud. Dr. Lorentzen annab meestele nõu: »Praegusel raskel ajal ära kosi neidu, kelle pead on seganud romaanid, kino ja teatrisõimimine (muidugi liialdatult). See nõuab mehelt jumal teab mis ja on väga pettunud, kui see teda »kätel ei kannaks«. Kosi neiu, kellest võib loota tublit perenaist, kellel on arusaamist sinu elukutsest, kellega võid kõigest rääkida, mitte aga siidisukka, kes jätab hooletusse kõõgi ja lapsed.«

Mulle paistab, et naised eksivad raskesti, kui nad püüavad mehelesaamise mõttes meestele meeldida raskete

siidikleitidega, s. t. kallihinnalise riietuse kandmisega, liialt puuderdatud näo ja värvitud huultega. See on küll õige, et kallihinnalised kleidid, mis daamilt muidugi omajagu raha on nõudnud, ka meeste silmale magusad kaeda on — kuid seda ainult flirtimise ja mitte naiseksvõtmise mõttes. Tore dust ihaldaja naine tõendab mehele oma kalli buduaariga, et ta on alati valmis ohverdama viimaseid sente riietusele ja enesetoredusele, hoopis kõrvale jättes elu igapäiseid paratamatuid muresid ja väljaminekuid. Naisevõtjale mehele meeldib ja ta kosib alati ennem selle neiu kes kannab sitsi kleiti ja räägib: ostsin villase (või ka sitsi) kleidi, ülejäänud raha, mis siidist kleidi ostmise korral kõik oleks ära kulunud, viisin panka hoiule, tagavara kapitaliks. Niisugused sõnad tõestavad mehele kõige selgemini, et sa mõistad võtta elu tõsiselt, et sa tahad ja suudad seda — ja et sul on õige arusaamine elu eesmärgist.

Nii on see enam-vähem üldiselt. Kuid ei saa salata, et on ka palju mehi kellele uhke riietus suurepäraselt meeldib ja kes seda ka ise püüavad saada, ohverdades samuti viimased sendid. Kui nüüd niisugused iseloomud, s. t. mõlemad, nii mees kui naispool, tutvustekonnal kokkutrehvavad, võivad nad kergesti abieluranda jalutada. Neid saadab ja ühendab suur vaimlise külgetõmbejõu seadus, mis ütleb: »sarnane tekitab sarnase, ligendab sarnase ning avaldub iga inimese elu kaudu, sest see on üks igavestest suurtest kõiksuse seadustest.«

Noormehe silmale on küll magus sinu kujukas keha, sädelevad silmad, kõlav hääl, värsked huuled ja ilusad jalad — kuid naitumisel, selle kõrvale hoiatab neid ka dr. med. dent. E. Brunsti hääl: »naisevõtja hinnaku tähtsaks emalikkude, peene tundeelu kalduvust, sest peenetundlikust, head maitset ja taktitunnet vajab mees oma iseloomu täiendamiseks.

Ja mida teie juures mees põlgab, ütleb sama autor: »Naine eelistab alati vaimliselt ja sotsiaalselt kõrgemal seisvat meest ja hindab vähe temast allpool seisvaid, kuna mees sageli valib primitiivsema naise ja põlgab vaimliselt töötavaid naisi ja naisõiguslasi.«

»Ei kosita naist, kellel puudub rütm, kes ei oska tantsida ja hüpata, laulda ja naerda, kellel puudub loomulik rütm kõnes, kes kogeleb ja korratult väljendab omi mõtteid nagu lobisev laps (Adolf Gerson).«

7. Abielu.

Ideaalselt õnnelik abielu põhjeneb vastastikusel ar-

mastusel, usaldusel, truudusel ja eesmärgist ühisel arusaamisel. Luuakse abielud neil aluseil, siis võib öelda, et vähemalt elu algus on puhas lahkkelidest. Õnnelikke abielupaare võime kohata ainult nende abieluliste juures, kes on seotud neil aluseil ja kes on suutnud neid aluseid hoida auväärses puhtuses ja lugupidamises. Küsid, mis teha, et võiksin olla abielus õnnelik — saad vastuse: ära murra truudust, kaota usaldust ega purusta armastust. Austa neid omadusi ja pea pühaks ühist eesmärki, mida seadsite ülesse siis, kui andsite pühalikku tötust altari ees.

Niisugused õnnelikud abielupaarid ei ole olematud, kuigi tahavad jääda peaaegu haruldasiaks. Küll alustatakse teekonda õnnelikena, ei mõisteta ja ei suudeta seda olla aga kuigi kaua; pea raueg jõud ja tahe, loidus ja kergemeel murravad õnnelikkuse tunde läbi ja tasandavad teed kõigele mis halb. Nii näemegi omas naabruses abielupaare — küll neid kellel kadunud usaldus üksteise vastu, küll neid kes murravad truudust, küll neid kellel kadunud armastus oma kodu vastu ja kes sellepärast otsivad ajaviidet väljastpoolt oma kodu. Leiame küllalt abielusid mis sünnitavad asjaosalistele raskst meelepaha ja muret, mille mahasurumiseks tormatakse lõbutsejate sõprade seltsi, et saada viina auras ja paberossi suitsus muljuvat muret kõige liha teed. Need on abielud kes pole tunnistanud enese juures maksvaks nõudeid ja soove, mis käesolevas näidatud »millega meeldida« ja »kes meeldib« all, need on abielud kus abielupooltest üks ega teine ei tunnista omi eksimusi, ei kahetse ega palu andeks neid, ei alanda ega ohverda end teise ees, vaid nõuab kangekaelsusega ja järelandmatu jonnakusega oma arvamide ja soovide maksmapanemist. Kes seda olla ei tahaks, teadku et jäädavaks abieluõnne alalhoiaks on tarvis olla õiglase, avalik, truu ja hääsüdamliku oma elukaaslaste vastu. Oled või ühe nende tingimuste vastu, kas või vähemalgi määral eksinud — siis avalda seda kohe ja püüa võita andestamist. On süüteod veel väiksed, siis pole hilja rööpaid säada. Juhtuvad aga korduma su patuteod ja on mõned andestamised juba uute viperustega porri tallatud, siis võib enam-vähem kindel olla, et armastus ja usaldus üksteise vastu on jäädavalt kadunud. Raskemaid abieluvigu on võimata parandada. Palju kergem on neist küll hoiduda. Hoiduge esimesest kokkupõrkest. On algus tehtud, sõidab põrguregi pärimäge libedasti edasi. On siiski midagi juhtunud, tuleb seda otsekohe

hääks teha ja põhjalikult hääks. Järgnegu süü ülestantamine, kahjatsemine, andekspalumine ja andestamine. »Inimene ei ole ialgi nii ilus, kui siis, mil ta andeks palub või ise andeks annab,« ütleb Fr. Schiller.

Pudru ei sööda küll nii palavalt kui keedetakse, kuid abielus peab ka elamiseks jätkuma sama soojust, mis oli abiellumise peamiseks põhjustajaks. On aga vastastikune austus ja armastus ruumi lubanud tülidele ja üksiteise vihkamisele, siis on paremaks rohuks — lahutus. Öeldakse küll: »metsa läheb mehitu naine, sohu ohjata hobune« — kuid ennem juba elada karjamaal rahu sees, kui marjamaal materdada mehega.

Kergem on koormat kanda, kui usume ühes Schopenhaueriga: »abieluline ühendus on kohustuste kahekordseks tegemine ja õiguste pooleks jagamine.« Ärge jääge leigeks abielulises armastuses; see peab alati olema tugev, sest — kui meie armastus jääb väikseks, muutuvad teise vead suureks. Harjume aga omas armsamas ainult vigasid nägema, muutub kogu elu vigaseks. Ei aita muidugi mitte ühe armastus, vaid abieluline armastus peab olema mõlemapoolne.

Võitlusse, ka abieluvõitlusse astudes, kui tahad sihti saavutada, pead unustama mured oma elu eest; peab edasi mindama julgelt, tagasivaatamatult, kõhklematult, tagasiastumatult ka ähvardava hädaohu eest.

Eeskujulik abielus on mees naise pea, aga naine mehe süda. Kui süda läheb täis, nagu räägitakse, s. t. kui naine on läinud ise ennast täis, siis lähevad ka mehed sõgedaks (sõgedaid mehi on küll ka ilma selletagi) abitsimisega. Hoiduge sellest. Vaadake ainult:

Tahtsin naista naeratada,	Kaasikust sain kaisurohtu,
Abikaasat armastada:	Haavikust tõin armurohtu.
Naisuke ei mõistnud naerda,	Andsin naisel nuusutada,
Abikaas ei armastada.	Abikaasal haisutada.
Läksin Läänest rohtu tooma	Naine hakkas naeratama,
Harju arstilt abi saama...	Abikaas mind armastama.

Rahvalaul.

Kuigi rahvalaulu read näivad pisut nalja viskavat — jääb tööks see, mis eelpool öeldud: iga viga ei vii ja ei võigi viia abielu — lahutuslauani, vaid seda peab püüdma lahendada omavahelisel kodusel teel, et elurada võiks jälle uues leplikuses jätkuda.

8. Endised austajad.

Vähe on neid naisi, kes abielluvad oma esimese austajaga, väga sageli aga juhtub, et pruut kositakse endiseist austajaist mahajäetuna või ka lesena. Viimastega loodud abielud ei saa olla mitte kõige õnnelikumad, sest mees, kui ta ka sind armastab, ei tahaks mitte sinu viimane vaid kõige esimene austaja olla. Kui ta seda aga olla ei saa, siis kannatab ta selle all. Ta kannatab kõikide nende mälestuste all, mis on sul ühised su endiste austajatega. Ta ei tahaks neid ja ta vihkab igat su endist armastajat kes on sind saatnud su üksikutes elujätkudes. Ta on kade ja ta südames pesitseb alati viha, sinul su endiste austajatega olnud armastusvahekordade üle. Kõige enam põlgab ta aga sinu esimese armastuse purustajat.

Kui oled märganud, et su mees ilmutab armukadedust, mis iseenesest ei ole halb nähe, või püüab suhtuda pilkavalt su endiseisse austajaisse — siis ära räägi temale selles millalgi vastu. Teed kindlasti hästi, kui aidad ka ise selleks kaasa. Näita, et sa põlgad neid, et sa ei või näha neid ja et nad sind igavesti on vihastanud. Näita, et sa alati oled valmis kallama oma solgipange neile kaela. Sellega valmistad mehele magusa tunde ja teadmise, et sul ei ole ühtegi teist, et sinul vana-arm on tõesti ära roostetanud ja järele on jäänud ainult üks — see on tema ise. Omab mees selle äratundmise, oled sa temale mitmekordselt kallim.

9. Truudus.

Juhtub sageli, et kirk viib ka korraliku mehe naise teise mehe juurde, sest oma mees ei ole temas äratanud seda iharat tunnet, mille eesmärgiks naise loomusunni kohaselt oleks olnud — laps. Kuigi niisugune naine armastab enne ja armastab ka pärast seda oma meest endiselt edasi, puruneb nende abieluõnn niisuguse teo paljastumisel täielikult. Harva jäävadki niisugused asjad saladusse, sest »süül on oma tehtud tiivad, mis ta valge ette viivad«.

Veel sagedamini juhtub aga, et mees saab patustajaks naise vastu, sest mehel on liikumiseks väljaspool oma kodu, tema ameti kohaselt juba, palju rohkem põhjusi kui naisel. Kui mees läheb õhtul mingisugusele tähtsale koosolekule, mis sageli kestub keskööni, ei või

naine mitte kindel olla, kas ta igakord oma mehesõna kohaselt talitab, või on »koosolek« korraldatud hoopis kusagil lõbutsejas naisperes.

Mehele, kellele on meeldima hakanud võõrad daamid ja teiste naised, on raske rohtu leida. Võimatu pole see ka küll mitte. Kindel on aga, et naise armastus ja hellus üksi igakord mitte ei aita. Niisuguse mehe meelest on oma naise armastus nagu nii juba lahtunud ja tema huuled luitunud, ta on igapäiseks ja igavaks muutunud; külaleib maitseb siis paremini.

Julge naine ei kaota aga lootust, sest mehe juures on see suuremalt jaolt möödaminev nähe. Naine armastagu ja pidagu kalliks oma üleaneutut meest endiselt — kuid püüdku näidata, et ka temal vaja oma »koosolekule« minna. Mõjub hästi, kui jääd mõnel õhtul paariks tunnikski kodunt eemale, mis viiks meest kahtlasele arvamisele. Küll siis peagi ilmub võimas jõud — n. n. armukadedus, mis toob sinu hulkuja mehe jälle oma naise ja laste juurde koju tagasi. Harva võib juhtuda ka, et mees vihastudes viib asja lahutamislauani, sagedamini saab naine aga tagasi oma endise armastaja mehe.

10. Meeste nõudeid, arvamisi.

Kes kena ja ehtehimulise tüdruku naiseks võtab ja loodab temast hääd perenaist saada, see võiks arvata, et ta hanest ka hää piimalehma saab.

*

Jumalasalgaja naine ei sobi ka mitteusklikule mehele.

*

Elu raskustes vajab mees seljatuge. Tuuliselt ja kergelt iseloomult ei ole seda loota.

*

Kõigele üheõigusele õpetustele ja protestidele vaatamata, peame meie siiski teadma, et piiblis seisab: »Saara oli sõnakuulelik Aabramile ja hüüdis teda isandaks.«

*

Meestele peaks jääma kivikaalumine ja palkide vedamine, naistele kui nõrgemaile — kergemad tubased tööd.

*

Naised, kes võtavad abielu kui abinõu, mille kaudu saada ilusaid kübaraid, toredaid riideid, hääd ja kergelt elu, on õnnetuseks oma mehele.

*

Naine on inimese elus tundmuste organiks saanud, aga tundmustel ei või avalikus elus mingit juhtivat osa olla.

Ellen Key.

*

Naine olgu õiglane, armastaja, aitaja ja hääde aadete eest võitleja. Naisel olgu hell, osavõtlik süda, olgu puhas keha ja hinge poolest, oma keele valitseja, iseene-sele ja teistele truul, iseseisev, omapärase, õrnatundeline ja vaba omakasupüüdest.

*

»Ma sooviksin ka, et mu naine omaks võtab mõne aate, mille poole ta südamest püüab, heameelega niisugust, millest ka mine vaimustatud olen.«

*

Hakka kana ees kummardama, kana kargab kuklasse.

Vanasõna.

*

11. Meeste iseäraldusi.

Kui tegemist on mehe ja naise vahelise intiimvahekorraga, siis naine harilikult ikka kannab lootust jõuda kord selles vahekorras abiellumiseni. Seda üsna sageli ei ihalda aga põrmugi mitte meespool. Kui peaks ähvardama veel külla toonekurg, siis laseb mees jalga rutem kui muidu.

Kergem on naistel võita enesele mehkeks noori mehi, kui vanemaid ja elukogenenumaid. Noori ei ole ilma-kool vastupuiklejaks veel õpetanud — kuid vana rebast on ikkagi raske püüda. Elukogenenum mees ei hakka võistlejate pärast oma energiat kulutama iga esimese vastujuhtuva naisterahva pärast, ta on omas väljavalikus palju hoolsam ja ettevaatlikum, kui ta seda noorena oli. Tema armutuli ei plahvata enam, see süttib aegamööda, rahulikumalt. Kaugelki mitte igakord ei saa aga üksi vanaduse järele otsustada meeste elukogemusi ja nende läbielamuste määra. Tasase ja elu tõsiseltvõtja iseloomuga 30 a. mees, pole tihtigi läbielamustes jõudnud sinnani, kust teine keevavereline 20 a. ammuigi läbi on käinud. Arvesse tuleb võtta meeste iseloomude erinevaid jooni. Tahad teada, missuguse mehega sul tegu, siis süvene tema iseloomusse. Pane tähele kellega ta läbi käib — sest ühesugused linnud koguvad ikka par-

vesse. Tahad süveneda temasse, siis pane tähele, milles seisab tema elusih, missugused on tema püüded ja nõuded ja missuguste abinõudega püüab ta sihile.

Need mehed, kes üldse naiste vastu, ka oma ema ja õdede vastu, teenijate, nõrkade ja abitute vastu — häätahtlikud on — on hääd ka abielumeesteks.

Omalt põhiolemuselt on aga enamjagu mehi ikkagi häätahtlikult suhtuvad — ja kes seda ei ole, seda võib iga naine selleks teha. Mees on naise käes kui laps, keda ta võib kasvatada oma hääksarvamiste järele, kui ta ainult seda tahab. Kui naine oma halba olukorda ainult tahaks parandada! Iga mees annab end selleks painutada. Ma ei kahtle ka selle juures mitte nii palju, et naised seda tõesti ei tahaks, kui just selle juures, et nad sageli seda ei mõista. Nad ei tea kuidas toimida ja millega mehele mõjuda. Kangekaelsust on meestel tõesti küllalt ja selle murdmiseks on tarvis taktitunnet.

Kuid nii nagu paljud neid, kui neid on viidud olukorrani, kus üles tahab öelda jus primae noctis, s. t. »esimese öö õigus«, ei tea seisukorrast pääsemiseks ja pealetungija metsikusest lahtisaamiseks tähendada viimasele: »ma kannan praegu kuuriideid« — mis mõjuks otse rabavalt ja sada korda enam kui kurblik palve härdast südamest või kogu jõuga vastupanek — nii ei tea ka naised, milles seisab nende võim, kui ta ka ei tea kuidas tahaks joodikut meest karskeks pihitada või liiderlikule mehele oma kodu armsaks teha. Ometi pole see mitte päriselt võimatu.

12. Naiste õigustatuid nõudeid.

Naise omapära, mis on oluline mehe täiendamisele ja kogu kultuuri rikastamisele, vajab kahtlemata täieliku üheõigustluse ja iseseisvuse atmosfääri eksimata väljaarendamist (Fr. W. Foerster).

Kui eelpool on tähendatud, et mehed nõuavad naiselt tema omapära, siis teadku nad ometi, et iga eestkostmine on omapära võltsimine. Mehed tasandagu ja kergendagu naiste seisukorda mitte aga ärgu takistagu neid nende isikupärasest arendamistöös. Ütle oma mehele, kui ta nõuab sinult alati ühel arvamisel olemist enesega — kas ta ei tea, et kaht ühesugust inimest ei ole taeva all. Ka naisele jäägu oma mina. »Austa oma mõtteid ja anna au ka teise arvamisele.« Kes

kaunimat kaasakest soovimas mees, see ise ka elagu häduse sees!

On sul joodik või liiderlik mees, siis oled õigustatud nõudma, et ta seda ei oleks. Pane viinapudel lauale, ta armukese pilt sinna kõrvale ja ütle: »sää! on pudel ja mudel, siin olen mina, ütle kumba sa armastad?« Saad sa vastuse enese kasuks, siis peab ta seda ka tõendama oma karskete elukommetega kogu selle aja jooksul, mida oled temale paastu- ja meelearanduseajaks määranud.

13. Tähepanekuid ja tarkussõnu.

Kurivaim varitseb seitse aastat noore abielupaari kodu lähedal, alles selle aja jooksul võib näha, kas ta pääseb sisse või peab igaveseks ukse taha jääma.

Rooma vanasõna.

*

Iga laps ei mõista omas nooruse rumaluses veel häbeneneda, samuti kui iga mees kosjasõites enesest vaimliselt ja majandusliselt kõrgemalseisvale daamile.

*

Naine tõmbab ühe oma juuksega kõvemini, kui kaks rakendatud härga.

Poola vanasõna.

*

Naise ja mehe vaimline ja kehaline vahe seisab selles, et naised jäävad kartlikuks, tagasihoidlikuks ja häbelikuks, mees aga peaaegu alati meelitajaks.

*

Alguses kipub meesterahvas naisterahvale kallale kui metsloom, siis aga ühes ajaloolise edenemisega hakkas vähenema ka meesterahva metsikus.

*

Kosjakandidaat paneb pruudimajas tähele: kui luud toanurgas maha kukub, kas sa tormad teda ülestõstma, või lükkad jalaga nurka tagasi; kas sul king lapiti jala all, või korralikult kohendatud — lohakas on korratu; kas juttu vesteldes karjud teistest üle, edevate kombel, või ootad oma korda, nii nagu mõistlikud teevad; kas jääd edvistades sind külastama tulnud poiste juurde, või aitad tõiduvallamistamisel hoolsasti kaasa; kas seltskonnas

viibides üksisilmi maha vahid kui tossike, või seisavad su silmad ainult poiste peal.

*

Naine on palju hellehingelisem kui mees, süttib kergemini põlema ja on selle järel ka palju agaram oma vaimustust teoks tegema.

*

Mehes on arenenud õigluse, naises aga õrnuse tunne, sellep. ütleb poisike: »see oli temale paras« — aga tütarlaps: »Mul on kahju tast vaesest!«

Ellen Key.

*

Abielulahutus kuulutatakse välja küll kohtusaalis, kuid pääle algab ta magamistoast.

*

Naine ei näe abielumehelt iialgi seda viisakust mida mees üles näitab oma armukesele, sest armukeselt saab hellust paludes, naiselt võetakse seda aga õiguse nimel.

*

Nii nagu mees on perekonna pea, nii jääb naine perekonna südameks.

dr. Julius Kleeberg.

*

Tasane kostmine vaigistab viha.

Salomon.

*

Igal roosil omad okkad, igal päeval oma õõ.

*

Õrna südametunnistusega inimesel on sidemed mis teda vabalt köidavad, tugevamad kui seaduslikud.

*

Hea naine maja lukk, paha naine põrgu tukk.

*

Paha naine kannab põllega rohkem välja kui mees koormaga koju.

Vanasõna.

*

Kes osava ja kokkuhoidliku naise sai, sel on kõik rikkused käes.

Salomon.

*

Õige ja töökas naine ei vanane iialgi, ta paistab hallis juukses veel, kui nooruses sädelev laps.

Amintor.

*

Koolitatud naine on piitsaks oma mehele, lastele,
perele ja kõigile ilmale. Rousseau.

*

Ma tahan ennem lõukoerte ja lendavate madude
juures elada, kui seiste kurja naise juures. Siirak.

*

Naise au on — ta rikkus ja kallim vara.
Shakespeare.

*

Hea perenaine on majas rahuingel ja koduse õnne
kaitsevaim. Dr. Reiche.

*

Inimene kellesse on kadunud usk, ei avarda hinge
ega üleenda elu hinda.

*

Mees on pool inimest, naine ka pool inimest; isa,
ema ja laps kokku aga üks terve inimene.
India tarkusesõna.

*

Kui naised kannavad meeste koormaid, siis saavad
nad enestele ka nende kõverad seljad. Ellen Key.

*

Naisterahvale on kõige suuramaks õnnetuseks asja-
olu, kui ta armastab aga ise ei mõista armas olla.
Goethe.

*

Si vis amari, ama. Tahad olla armastatud, armasta ise.
Seneca.

*

Vähe armastab see, kes sõnadega suudab väljendada
kogu oma tunnete jõu. Dante.

*

Naisele ei ole hirmsaim mehe türannia, vaid ta
ükskõiksus. Michelet.

*

Loodus ei salli tühja ruumi, kõige rohkem vihkab
ta seda abielus.

*

Mehed on seda, kelleks naised neid teevad.
Rousseau.

*

Armastuses ei tohi olla midagi poolikut ega kaudset.
Kes ei suuda naist võtta tugevasse, võimsasse sülelusse,

seda naine ei armasta ega austa. Tal hakkab niisuguse mehega igav — ja igavus on põlguse õde. Michelet.

*

Inimese au nõuab, et ta armastaks rohkem, kui teda armastatakse. Ta ei tohi millalgi armastuses teistest maha jääda. Nietzsche.

*

Kes kinnitab, et armastab, ilma et midagi nõuaks omalt armastatult, ei armasta üldse.

*

Ei ole elus paremat armastades, kui anda, igavesti anda endast kõik: elu, mõtted, oma olemuse, kõik mis omad; tunda, et annad ja paned välja kõik, olles võimas andma veel rohkem. Guy de Maupassant.

—

II

1. Armastus.

»Ma tunnen ainukese lepitaja — Tal nimeks töö, mis armastus on teinud; sest andkem armu-väele meelevalda: siis veame kõik maailma õnnekalda!« — Nende sõnadega on lauluisa dr. Kreutzwald piiritlenud armastust, selle tööd ja ulatust laialt. Kreutzwaldi armuväe hulka kuulub kindlasti jumalaarmastus ja ligemisearmastus, armastus sellisena, nagu seda on defineerinud L. Tolstoi ja ka armastus nii nagu seda meie siis tunda võime, kui vaatame üksteise silma sisse, kui üksteise südamesse näeme — kuid jõuetuks jääme väljendama sõnades oma õndsusetunnet.

Kui peale selle figureerivad terved read teisi »armastusi« n. n. armastuse nimekaime, egoismiga eesotsas, siis ei kuulu need ometi siia ega ka neisse raamidesse kus tahan märkida armastust kui hella ja häätahtlikut saatjat. Jäägu need tõsise armastuse nimevärdjatena väravate taha. Kuid ma olen kindel, et ei surm ega elu, ei tulevik ega olevik, ei kõrgus ega sügavus, ei või meid lahutada Jumala armastusest, sest ta on sama häätahtlik, helde ja sõbralik, kui armastus, mis puhkeb meie noores rinnas elukevade algul ja mis ei keela meid ohverdama oma kallima eest, kui seda olukord nõuab.

Ka altruismus — ligemisearmastus, on meiega ikkagi kaasas, kuni omame sõpru kes seisavad meie murede ja

rõõmude ligi ja kes võtavad osa meie saatusest, kuni kohtame ligimest, kes mõjub meisse paluvalt-käskivalt ja ahvatleb hääteole. Siin jääb armastus tundmuseks, mis meelitab meie maiset olemist teiste kasuks ohverdama. Armastus ei jää siin sõnaks, vaid muutub teiste hääkäekäigu poole sihitud tegevuseks; siin ei ole armastust tulevikus, ta jääb tegevuse avaldiseks olevikus. Armastada, tähendab häd teha.

Astudes siit edasi, armastuse juurde mis mehe ja naise vahel, mis on õilsana, paleusliku õnneilma ettekujutisena saatnud mõlemaid sugupooli, anname selle võimsa tundevalla sõnalise vormuleerimise L. Tolstoi kätte — sest ta ei lase meid tormata liig järsult armuõnne põlevasse leeki, vaid lohutab meid ja jääb rahulikuks ise. Ta ütleb: »Armastus en tundmus, mis inimese elu kõikide vastolude peale vastab ja millest kõik tunnevad, et see neile kõige suurema õndsuse valmistab. Räägitakse ka: armastus olla õiget eluvoolu hävitav, piinav meeoleolu, midagi sellesarnast, mis öökull päikese tõusu ajal tunneb. Armastus on teiste olevuste kallimakspeidamine iseenesest — ja ta on võimalik ainult siis, kui oma isiku loomalikku õndsust salatakse. Armastus on elu ise, aga ta ei ole mõtteta, piinlik, hävitav, vaid õnnis igavene elu. Ta ei ole mõistuse otsus, vaid tegevuse tagajärg. Tõsine armastus peab teatud seisukord olema, enne kui ta tegevaks tundmuseks võib saada. Armastuse alus, juur ei ole mitte tundmuse tuju, mis mõistust pimestab, nagu seda harilikult arvatakse, vaid kaine, selge ja rahulik olek.«

Nii tsiteerib Tolstoi. Meie-aja lastele aga kõlab see praegu, igapäev nii kuumaks-magusaks muutunud ülekeeva armastuse kohta vähe liigkainelt ja rahulikult. Ma tahaksin et jõuaksime armastust tema teoreetilises olemuses sama mõjurikkalt väljendada, kui me seda ilma ilusate sõnadeta, ainult vaikides mõistame üksteise, kui on armunool läbistanud meie südamed, kui on kiindunud mu vaade su silmade sügavusse — ja kui nii märkamatult mu käed olid paelunud ümber su nõidusliku keha, et joobuda nektarist su roospunaseilt huulilt. Lubatagu vähemalt öelda, — »armastuse all mõeldakse kogu kindlaid ja ühesisulisi meeldivuse ja kiindumuse tundeid, mida üks indiviidum tunneb teatud isiku vastu teisest soost, ilma enesele mõistuspäraselt aruandmata, miks tunded suunduvad nimelt selle ja mitte mõne teise isiku poole.«

Või Ellen Key järele: »Armastus on vaimliste tunnetuste üksteisesse vajumine, kus meie tunnetused teises oma-sarnases seisupaiga leiavad, ilma et kaoks isiklik vabadus; on südamete ühinemine, kus rahutused vastastiku vaikinevad, on tasane kuulatamine, mis meie rääkimata, sõnadeta, soovisi mõistab.« — Armastus on lõpmata õrnuste rida...

Armastus on südamepäikseks, mis saadab meid kogu elu teel. Ta sigitab sugu, loob abielu, ja kui elame ka selles, siis ikkagi veel, kuni elu lõpuni saadab meid armastuse valgusekiir.

Inimene on omalt loomult juba niisugune, et ta samm jääb nõrgaks kui puudub armastus saatja sõber, kellele võiks pihtida elumuresid omalt hingelt ja kellega võiks jagada neid. Armastus saadab meid hällist hauani. Lastena armastame omi vanemaid, meheas naist ja vanas eas omi lapsi. Kogu oma elu kestel armastame omi õdesid-vendasid, sõpru ja sugulasi. Armastus on meile elumuusikaks; tema kõlatuimigi noot on magusam kõige liigutavamast sümfoonia akkordist. Armastuse-jumal kutsub ja lähendab meid, juhib meie ühiseid mõtteid, toob ohvreid, laotab tasast meelt, tõrjub eemale õelust, toob häätahtlikust ja ei armasta halba, ta on helde hääteole, nõuandja osavaile, juhtijaks teda mittemõistjaile; ta on isaks ilule, rõõmule, kõigele kaunile, sõbralikule vastuvõtule, soovidele; ta saadab häid ja põlgab tigeid; ta on võitluste ja raskuste valitseja, sõber, kaitsja ja hää nõuandja, jumalikkuse ja inimlikkuse ilu, ilusaim ja vahvaim juht, kellele järgnevad kõik, kes teda kiidavad ja omaks võtavad selle ilusa laulu, mis kõlab meie südameis kui rõõmu- ja kiituselaul.

Armastus ei ole nõudlik, küll aga liialtki tundelik igasugusile mõjutusile. Kõige vähemadki lahkarmastused, kapriisid, võivad surmata tema alguse. »Nii nagu poogna-ka viiulil tõmmates, võid sünnitada kõlavaid häälid ja ka kräunuvat kõra, nii on ka armastusega.« Mõttetatus oleks loota, et armastus püsib, kui oled tema eemalepeletamiseks tõukeid teinud. Tahad, et ta püsiks ja et ta jõulisena ilmneks, pead teda alaliselt täiendama. Herder ütleb — »ka kõige sügavam armastuse juur südames sureb ära, kui teda uuesti ei soojendata.«

Kes saavad armastusest osa?

Enamuse õnneks on meil lõputu erinevus maitstes; igaüks võib hellitada lootust elus kord kohata oma ide-

aali. Seda leiavad kindlasti kõik. — Armastus on aga esimene, mis köidab sind, mis juhib sind.

Armastus võib salajasena peituda ka neis südameis, kus teda võib olla esimesel kokkupuutumisel ei olnudki — alles hiljem võib ta ilmuda, kui ainult ise seda oled väljateeninud. Ja sügav, hingeline armastus iialgi ei nõrgenege aja möödumisega, vaid kasvab ühes ajaga. Mees ja naine, kes ühendusid hingelises andumuses, elavad truult, tihedalt seotuna, — »Neil elada või armastada on üks ja seesama.«

Armastus ei kao ühes eluga, vaid elab igavesti inimeste südameis — ja kõikide südameis.

W. Scott.

Armastus kõikjal valitseb võimsalt:
Ta alluvaiks — rahvaste juhid
Ja võitluses proovitud mehed,
Ja karjased rahus, siin ilmas.
Ta alamaks inimkond maapeal,
Ta alamaks inglidki taevas

(Vene keelest: A. M.)

Ei saa salata, et iga meie südames pesitseb instinktiivne tunne, mis kipub meid ikkagi siduma teise isikuga; tihtigi nii ootamatult omame teatud arvamisi isikute kohta. See tunne on sisendatud igasse meist — ja ta peabki seda olema; igaüks meist peab tundma armastuse elustavat igatsust ja tema maitsmise mõnusust. Üks laulikuist ütleb: »Parem armastada ja kaotada armastatavat, kui omas elus üldse mitte läbielada armastuse iha.«

*

Nektar armastuse karikasse on segatud usust, lootusest ja armastusest. Neist suurim on armastus; hõbedase ketina ja siidist sõlmega ta seob südameid — vaatamatult ajale, kohale ja olukorrale.

Armastus on pikameeleline ja näitab oma heldust üles, armastus ei ole kade, armastus ei tee vallatust, tema ei suurustele. Tema ei näita end kurjasti, tema ei otsi omakasu, tema ei saa vihaseks, tema ei mõtle kurja peale. Temal ei ole rõõmu ülekohtust, aga tõe pärast on tal teistega rõõm. Tema sallib kõik, ta usub kõik, ta loodab kõik, tema kannatab kõik (Korint. 1, 13).«

Armastus ei tee ligemisele kurja. Ta juhib meid õnnelikkudele mõtetele, elab rõõmus ja lahkuses. Tal ei maksa midagi, aga on ometi arvamata kallisk; ta on enese omanikule õnnistuseks ja teistele õnneks.

Armastus — see oled sina!

